

Universitats: reformes legals o reformes reals?

El nostre país ha tingut sempre una intensa tendència a legislar per intentar resoldre problemes. Les lleis s'acumulen i en cada reencarnació són més extenses i detallistes. La mateixa presència d'aquesta hiperregulació demostra, en el fons, el seu propi fracàs. Només hem de pensar en la legislació educativa i en les lleis sobre universitats que els governs de diversos colors polítics s'han afanyat a aprovar.

La realitat, no obstant, és tossuda i els problemes es mantenen al marge de les lleis i de les orientacions doctrinals dels governs, que manifesten, habitualment, un desinterès considerable un cop la llei ha estat tramitada, aprovada i publicada. Això sí, fins la propera ocasió, quan la febrada legislativa torna i el sector sota escrutini del legislador ha d'estar pendent d'un nou procés de suposat canvi. Els costos socials i econòmics derivats d'una reforma legislativa i de la seva posada en marxa poden ser molt elevats, però poques vegades són tinguts en compte o són simplement ignorats pel legislador, com si no existissin.

Si ens centrem en el món universitari internacional trobem un fet singular: el país on abunden les millors universitats, els EUA, és el que té la legislació més minsa o, fins i tot, inexistente. Les seves universitats, públiques i privades, actuen amb plena autonomia en la presa de decisions i la rendició de comptes és transparent. Els incentius econòmics i de reputació internacional destinats a promoure la qualitat són la força motriu del conjunt del sistema.

Recentment, un comitè d'experts del ministre d'Educació, José

Ignacio Wert, ha presentat un conjunt d'idees sobre possibles línies de reforma de les universitats espanyoles. De nou, predomina en aquest informe la creença de la supremacia de la visió legislativa sobre una visió més operativa i pragmàtica de la realitat. És cert que el sistema d'universitats públiques està, i ha d'estar, subjecte al dret. Però hi ha mesures que es podrien prendre sense necessitat de modificar la llei. Crec que la reforma de la universitat és més una qüestió de voluntat política, suport econòmic i, si escau, d'una reforma legal mínima. I crec també que és el moment de debatre quin és el mecanisme més adequat per canviar una realitat que es considera millorable, si la via legal o la via dels incentius.

Una condició necessària per impulsar la promoció de la qualitat del sistema universitari és disposar d'un model de finançament estable, que

FERRAN SANCHO

RECTOR DE LA UAB

El que és important és escollir els millors docents i dir als decisors que no fer-ho perjudicarà el seu propi finançament

permeti consolidar les iniciatives endegades i que assenyali estímuls que es consideren de valor, com les publicacions científiques, el grau d'obertura en la captació del millor professorat nacional i internacional i el grau d'èxit dels graduats, per citar de manera no exhaustiva tres possibles exemples, dels quals disposem de tota mena d'estadístiques, indicadors i tendències temporals. Modular el finançament universitari en funció d'indicadors de qualitat contrastats no requereix cap canvi legal estructural.

Un altre pas endavant en la promoció de la qualitat és instaurar un veritable procés de selecció i promoció del professorat en la línia del *tenure track* –o tinença de plaça– al marge del context jurídic i del debat –desenfocat al meu entendre– entre places laborals i places de funcionaris. El més important és seleccionar els millors candidats i donar

a conèixer als agents decisors que no fer-ho portarà conseqüències. Si el finançament rebut per la unitat decisora es vincula a la qualitat del treball docent i de recerca dels professors escollits, estariem creant i estipulant un sistema d'incentius clar, transparent i amb impacte econòmic per resultats, tant per als escollits en els processos de selecció com també, i sobretot, per als responsables de la selecció. En aquest cas tampoc caldria necessàriament canviar la llei.

Finalment, i també en l'esfera dels estímuls econòmics, vull destacar que poques universitats espanyoles apareixen en el conjunt de rànquings internacionals, però algunes hi apareixen i ho fan de manera sistemàtica i regular, sense rebre cap estímul econòmic ni cap reconeixement institucional. Aquestes universitats, poques i úniques, que competeixen en condicions pressupostàries molt desiguals amb les que gaudeixen les universitats líders d'arreu del món, necessiten un reconeixement i un suport econòmic que els permeti consolidar la seva feina i impulsar la seva pujada en els rànquings. Siguem clars, sense els pressupostos de les universitats més punteres, aparèixer en els rànquings és gairebé un miracle.

No cal sempre reformar en profunditat les lleis per incentivar el bon funcionament i el rendiment de comptes. El que cal és voluntat política, suport econòmic i visió a llarg termini per part dels nostres governants. Les lleis, que són necessàries en una societat democràtica, han de ser el garant dels drets i dels deures, però no l'instrument de l'intervencionisme polític, que ben sovint està desenfocat.

CRISTINA CALDERER